

Inzetkader Bodycams bij operationeel gebruik

Auteur: Programma Sensing - Landelijk Project Bodycams

Status: definitief

Versie 2.1.

7 juli 2020

Rubricering: Openbaar

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
INLEIDING	4
1. BODYCAMS	5
2. JURIDISCH KADER	6
2.1. VERANTWOORDELIJKEN	6
2.2. INZET VAN BODYCAMS	6
2.2.1. GRONDSLAG EN DOELEN	6
2.2.2. NIET-STELSELMATIGE OBSERVATIE.....	7
2.2.2.1. VOOR HET PUBLIEK TOEGANKELIJKE PLAATSEN	7
2.2.3. NOODZAKELIJKHEID	8
2.2.4. OPNAMEN VAN PERSONEN, VOORWERPEN EN LOCATIES	8
2.2.5. LIVE-STREAMING.....	9
2.2.6. KENBAARHEID	9
2.2.7. BEHOORLIJKE VERSLAGLEGGING	9
2.3. VERWERKEN VAN BODYCAM-OPNAMEN	10
2.3.1. POLITIEGEGEVENS.....	10
2.3.2. GEVOELIGE PERSOONSGEGEVENS	10
2.3.3. VERWERKINGSGRONDSLAG	11
2.3.4. TERMIJNEN.....	11
2.3.5. DELEN	12
2.4. BEWIJSMIDDEL.....	12
2.5. OPENBAARMAKING.....	13
2.6. BEVEILIGING.....	13
2.6.1. AUTORISATIES	13
2.7. RECHTEN BURGERS	15
3. ORGANISATORISCHE ASPECTEN	16
3.1. POSITIE POLITIEMEDEWERKER.....	16
3.1.1. BIJ LIVE-STREAMING.....	16
3.1.2. BIJ VERSTREKKING VAN OPNAMEN.....	16
3.1.3. BIJ GEBRUIK OPNAMEN IN INTERNE ONDERZOEKEN EN KLACHTAFHANDELING	16
3.1.4. BIJ GEBRUIK OPNAMEN IN POLITIE-ONDERWIJS, TRAINING & COACHING	17
3.1.5. BIJ GEBRUIK OPNAMEN IN ORGANISATIE- EN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK.....	17
3.1.6. BIJ OPENBAARMAKING DOOR OM, POLITIE OF DERDE PARTIJEN	17
3.2. AANDACHTSPUNTEN BIJ BODYCAMS.....	18
3.2.1. VOOR ALLE POLITIEMEDEWERKERS.....	18
3.2.2. SPECIAAL VOOR DRAGERS VAN BODYCAMS	18
3.2.3. SPECIAAL VOOR VERWERKERS VAN OPNAMEN.....	19
3.2.4. VOOR DE POLITIEORGANISATIE ALS WERKGEVER	19
3.3. OPSLAG.....	20
OVERZICHT (VOORMALIGE) PROEFTUINEN EN DOSSIERHOUDERS BODYCAMS EENHEDEN	FOUT!
BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.	
CONTACTPERSONEN PROJECT	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

Voorwoord

Voor u ligt het inzetkader Bodycams.

Vanuit de behoefte van de politieorganisatie om bodycams breder en gestructureerd in te zetten en het verzoek vanuit de Centrale Ondernemingsraad om te komen tot landelijk beleid, zijn in 2017 en in de eerste helft van 2018 proeftuinen uitgevoerd.

In het B.O.O. van 20 juli 2018 is afgesproken dat de sturing op inzet van de bodycam en verwerking van de beelddata conform het inzetkader versie 2.0 wordt ingericht. Het hoofddoel van inzet luidt: ter versterking van het de-escalierend vermogen van de politiemedewerkers. Dat wil zeggen dat bij de uitvoering van de politietaak de individuele politiemann of –vrouw door het weloverwogen gebruik van een bodycam op meer terughoudendheid en dus beperking van gewelds-escalatie kan rekenen.

In 2019 en 2020 is op basis van deze keuze gewerkt aan de landelijke implementatie bodycams, waarmee de periode van tijdelijke lokale oplossingen voor de inzet van bodycams tot een eind komt. Na de implementatie blijft er 1 landelijke voorziening voor bodycams en worden alle oude proeftuinen ontmanteld. De inhoud van dit inzetkader verandert daardoor niet, maar er is wel een nieuwe gegevens beschermings effects beoordeling (GEB) uitgevoerd op basis van de nieuwe landelijke situatie. In versie 2.1 is daarom dit voorwoord aangepast, en is in de inleiding de verwijzing naar de periode van de proeftuinen verwijderd. Ook is in paragraaf 3.3 de uitwerking van de cloud-oplossing voor beeldopslag opgenomen. Verder zijn er geen inhoudelijke wijzigingen.

Met de publicatie van dit inzetkader biedt de politie informatie aan haar eigen medewerkers, burgers, ketenpartners en andere partijen. Het inzetkader is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de dossierhouders bodycam in de eenheden. Het kader is gebaseerd op de wettelijke regels die gelden voor het verwerken van politie- en persoonsgegevens, jurisprudentie, beginselen van behoorlijk bestuur, beleidsregels van de Autoriteit Persoonsgegevens, normen voor behoorlijk werkgeverschap alsmede op interne beleidsregels.

Instemmingrecht COR

In het kader van haar instemmingsrecht ten aanzien van instrumenten die (potentieel) ingezet kunnen worden als personeelsvolgsysteem (artikel 27 eerste lid onder I van de Wet op de ondernemingsraden), heeft de Centrale Ondernemingsraad geparticipeerd bij de totstandkoming van dit inzetkader. Alle aanbevelingen ten aanzien van het werkgeversstandpunt en de waarborgen voor politiemedewerkers zijn hierin verwerkt.

<<< Alle eerdere versies van het inzetkader bodycam
alsmede lokale inzetkaders die niet in lijn zijn met dit inzetkader,
komen te vervallen>>>>

Inleiding

Sensoren zoals camera's zijn niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Het is tegenwoordig gewoon om alles wat we meemaken te filmen en deze beelden te delen met anderen. Ook in het politiewerk wordt steeds meer gebruik gemaakt van sensoren en beeldtechnologie. Een van de camera's die de politie inzet, is de bodycam: een kleine draagbare camera die op of aan het lichaam wordt bevestigd en die videobeelden en audio kan registreren en/of opslaan.

De inzet van bodycams is de afgelopen 20 jaar op verschillende manieren uitgeprobeerd bij de regio's en eenheden. In de eerste plaats vanwege een positieve bijdrage op de veiligheidsbeleving van collega's en burgers. Ten tweede omdat het gebruik van bodycams en beeldmateriaal van toegevoegde waarde is voor de politietaak. Verschillende experimenten hebben aangetoond dat het hulpmiddel inderdaad toepasbaar is, maar geven nog onvoldoende zicht op de daadwerkelijke effectiviteit om een goede afweging te maken over de optimale en meer structurele inzet van bodycams.

Doelstelling

Dit inzetkader heeft tot doel om te waarborgen dat bodycams zorgvuldig en rechtmatig ingezet worden, dat de opnamen rechtmatig verwerkt worden voor de doelen waarvoor ze verzameld zijn, en dat daarbij de privacy en rechten van betrokkenen en politiemedewerkers zo veel mogelijk worden gerespecteerd. Hiermee wordt een eerste stap gezet naar een landelijke, uniforme toepassing van bodycams binnen de politie.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 behandelt de bodycam en de mogelijke meerwaarde daarvan voor de politiepraktijk. Hoofdstuk 2 beschrijft de regels waaraan de politie zich moet houden bij de inzet van bodycams en het verwerken van bodycam-gegevens. De focus ligt daarbij op de uitvoering van de politietaak en de burger. In hoofdstuk 3 verschuift de focus naar (de gevolgen voor) de politiemedewerker. In de bijlage staat een overzicht opgenomen van de proeftuinen en de contactpersonen die betrokken zijn bij het project.

1. Bodycams

Een bodycam is een draagbare camera die op of aan het lichaam wordt bevestigd, en die videobeelden en audio kan registreren, opslaan en optioneel real-time verzenden. De camera kan gemakkelijk aan de kleding of uitrusting bevestigd worden maar ook worden bevestigd op het stuur van een fiets, motor of aan de uitrusting van een politiehond of -paard.

Het filmen met een bodycam is feitelijk een observatie met behulp van een technisch middel: een vorm van versterkte waarneming. De opnamen worden gemaakt door een camera bevestigd aan het lichaam of de uitrusting van de drager. De camera registreert datgene waarop hij gericht is, in veel gevallen dus de gebeurtenissen die de drager zelf meemaakt, ziet en/of hoort.¹ In de meeste gevallen zullen de opnamen ook opgeslagen worden maar dat hoeft niet.

Afhankelijk van het type, kan een bodycam extra functionaliteiten hebben, zoals:

- uitkijschermpje
- toevoegen van tijd, datum, gps-coördinaten
- inzoomen
- noodknop
- maken foto's
- pre-recording
- verzenden van de opname naar een ander opslagmedium
- live streaming waardoor vanuit andere locaties direct meegekeken kan worden (bijv. meldkamer of toezicht ruimte)
- op afstand aan- en uit te zetten.

NB. In het dagelijks taalgebruik wordt veelal van 'bodycam-beelden' gesproken. Technisch gezien gaat het echter om opnamen bestaande uit video, audio en/of meta-gegevens (zoals datum, tijd en GPS-coördinaten). In dit inzetkader hanteren we daarom vooral de termen 'bodycam-gegevens' of 'bodycam-opnamen'.

Toepassingen en meerwaarde

Bodycams worden geregeld ingezet tijdens bekeuringsituaties, in horecadiensten, bij (solo-) surveillance in het geweldsspectrum, bij voetbalwedstrijden en evenementen zoals de Nijmeegse Vierdaagse. Veel politiemedewerkers ervaren daarbij een positieve bijdrage aan het politiewerk, bijvoorbeeld in het voorkomen van escalaties, de bijdrage aan de waarheidsvinding en het vergroten van de veiligheid en het veiligheidsgevoel.

Op basis van onderzoek dat in 2017 en in 2018 door het Landelijk Project Bodycams is uitgevoerd, is aangetoond dat bodycams het de-escalierend vermogen van de politiemedewerkers versterkt.

¹ "In veel gevallen" want de bodycam registreert uiteraard andere dingen als hij omhoog of omlaag gericht is, of als de drager wel zijn hoofd draait maar niet zijn lichaam.

2. Juridisch kader

2.1. Verantwoordelijken

Verschillende verantwoordelijken zijn betrokken bij het gebruik van bodycams in de politie. Zo is de korpschef belast met de leiding en het beheer van de politie en moet hij de uitgangspunten in acht nemen die gelden voor de verwerking van persoonsgegevens, dus ook de gegevens die zijn verkregen door middel van camera's. Hij overlegt daartoe met bevoegd gezag (art 1, sub f, onder 1e, van de Wpg jo. artikelen 3 en 27 van de Politiewet 2012).

Binnen de eenheden zijn de door de korpschef daartoe gemandateerden verantwoordelijk voor de inzet van bodycams en voor de verwerking van bodycam-gegevens: meestal het sectorhoofd en de teamchef. De eenheidsleiding overlegt met het bevoegd gezag onder wiens verantwoordelijkheid de taakuitvoering geschiedt, over de inzet en het gebruik van bodycams alsmede over de wijze waarop burgers daarover geïnformeerd worden. De eenheidsleiding is ook verantwoordelijk voor het organiseren van het beheer, dat wil zeggen voor de opslag, beveiliging, autorisaties, authenticiteit, logging, en toegang tot bodycams en de opnamen. Tevens is de eenheidsleiding verantwoordelijk voor de voorlichting, training en gebruiksinstructies aan de politiemedewerkers. Alle relevante afspraken hierover worden vastgelegd.

De feitelijke verwerking van bodycam-gegevens vindt plaats in de gehele politieorganisatie. Aangezien hier verschillende privacy-issues spelen, is een belangrijke rol weggelegd voor privacyfunctionarissen, gegevensbeheerders en de teams Technisch Toezicht (voor het ontsluiten van de opnamen en het toezicht daarop). Ook zijn andere afdelingen van de PDC betrokken met een taak ten aanzien van infrastructuur, techniek en beheer van ICT-voorzieningen.

Professionaliteit

Goed politiewerk staat en valt met de kwaliteit van medewerkers, hun vakmanschap en professionele ruimte. Dit geldt ook voor het gebruik van bodycams. Het gebruik van bodycams wordt dan ook in de eerste plaats toevertrouwd aan de professionaliteit van politiemedewerkers. De medewerkers op straat zullen in concrete situaties moeten ervaren en inschatten wat het effect is van de bodycam op de interactie met het publiek. Afhankelijk van de afspraken in de eenheid zullen medewerkers al dan niet zelf kunnen beslissen wanneer de bodycam wordt aan- en uitgezet, en hoe lang er opnamen gemaakt worden.

Professionaliteit is ook vereist voor het verwerken van de bodycam-opnamen binnen de politieorganisatie. Zo zal steeds een gedegen, professionele afweging gemaakt moeten worden of de gegevens nog langer noodzakelijk zijn voor de politietaak en voor de doelen waarvoor ze verzameld zijn. Voor alle groepen medewerkers geldt dat de spelregels in dit inzetkader leidend zijn.

2.2. Inzet van bodycams

In de wettelijke taakstelling van de politie ligt besloten dat de politie alle handelingen mag verrichten die nodig zijn om haar taak naar behoren te vervullen. De begrenzing ligt in de verplichting te handelen in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels.

Bij de inzet van bodycams door de politie wordt al snel inbreuk gemaakt op het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Een dergelijke inbreuk is alleen toegestaan wanneer daarvoor een wettelijke grondslag bestaat en wanneer de doelen waarvoor de camera's worden ingezet zo veel mogelijk geëxpliciteerd worden.² Voor overheidsorganisaties geldt dat die doelen gerelateerd moeten zijn aan hun wettelijk opgedragen taak.

2.2.1. Grondslag en doelen

De wettelijke grondslag voor de inzet van bodycams door politie kan gebaseerd worden op de publiekrechtelijke taak van de politie: *ter daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die dat behoeven* (art. 3 van de Politiewet 2012). Het dragen van een bodycam kan bovendien bijdragen aan het bevorderen van de

² HR 19 dec 1995, NJ 1996, 249 (Zwolsman).

veiligheid en het veiligheidsgevoel van zowel politiemedewerkers als burgers. Vertaald naar de politiepraktijk kunnen bodycams ingezet worden ter ondersteuning van de deeltaken:³

- a. handhaving openbare orde
- b. strafrechtelijke handhaving rechtsorde
- c. hulpverlening aan hen die deze behoeven
- d. taken ten dienste van justitie
- e. waken over de veiligheid van personen.

In overeenstemming met de juridische kaders kunnen bodycam-opnamen (politiegegevens, zie §2.2.4) gedeeld worden binnen het politiedomein (politie, KMar en BOD'en) en verstrekt worden aan andere personen en instanties. Ook kunnen ze –conform wettelijke kaders, geldend beleid en de gebruikelijke afspraken daaromtrent- gebruikt worden bij de afhandeling van klachten, interne- en strafrechtelijke onderzoeken naar politieambtenaren. Daarnaast kunnen ze tevens gebruikt worden in de communicatie naar burgers, in politieonderwijs, training of coaching van politiemedewerkers⁴ en in organisatie- en/of wetenschappelijk onderzoek.

2.2.2. Niet-stelselmatige observatie

Volgens vaste jurisprudentie biedt artikel 3 van de Politiewet 2012 voldoende legitimatie voor kortstondige en licht inbreuken op de rechten en vrijheden van burgers.⁵ Voor bodycams betekent dit dat zij kunnen worden ingezet ten behoeve van 'niet-stelselmatige observatie'⁶ op voor het publiek toegankelijke plaatsen. Dit betekent dat de observaties slechts beperkt en kortstondig dienen te blijven, dat de beelden geen min of meer volledig beeld mogen opleveren van bepaalde aspecten van iemands leven, en dat daarnaast ook geen aanmerkelijke inbreuk mag worden gemaakt op een gewaarborgd grondrecht (zoals het huisrecht⁷).

Of een inbreuk op iemands privéleven inderdaad slechts beperkt blijft⁸ wordt bepaald door het gebruik van een (bepaald type) bodycam, en door de omstandigheden van het geval zoals duur, intensiteit, plaats, en doel van de observaties. Al deze zaken moeten uit de verslaglegging van de observaties af te leiden zijn.⁹ Als de verslaglegging onvoldoende is, kan de rechter dat als vormverzuim aanmerken i.d.z.v. art. 359a van het Wetboek van Strafvordering (Sv) en kan dat van invloed zijn op zijn eindbeslissing (zie ook § 2.2.7 Behoorlijke verslaglegging).

2.2.2.1. Voor het publiek toegankelijke plaatsen

Bodycams als hulpmiddel voor niet-stelselmatig observatie is toegestaan op de zogeheten 'publiek toegankelijke plaatsen'; dat zijn plaatsen die feitelijk toegankelijk zijn voor een in beginsel onbeperkt aantal personen zoals een restaurant of een museum.¹⁰

³ Taakstelling politie o.g.v. wetsystematische interpretatie. Zie bijv. J. Naeyé, De organisatie van de Nationale Politie, Kluwer Deventer 2014, blz. 141.

⁴ Privacyplatform: de grondslag hiervoor is artikel 2, tweede lid sub b Wpg.

⁵ Politie (Handboeken veiligheid) 2014/13.3.: "Art. 3 Politiewet 2012 biedt volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad afdoende grondslag voor kortstondige en lichte inbreuken op de rechten en vrijheden van burgers. Toegespijst op het strafvorderlijk optreden van de politie, wordt hiermee tegemoetgekomen aan de onmogelijkheid voor de wetgever elke opsporingshandeling onder verschillende situaties vooraf te doordenken en hiervoor een expliciete wettelijke regeling op te stellen. Tevens zorgt deze uitleg ervoor dat nieuwe technische middelen en methoden kunnen worden ingezet zonder dat daar in alle gevallen een langdurige wetgevingsprocedure aan vooraf hoeft te gaan. Zolang kan worden volgehouden dat een nieuwe methode geen ernstige of stelselmatige inbreuk op de rechten en vrijheden van burgers maakt, kan deze worden ingezet met het reeds bestaande algemeen taakstellende art. 3 Politiewet 2012 als bevoegdheidsgrondslag." Zie bijvoorbeeld HR 28 oktober 2008, NJ 2009/224 (lokfiets); HR 20 januari 2009, NJ 2009/225, met noot M.J. Borgers (warmtebeeldkijker); HR 6 oktober 2009, NJ 2009/503 (lokauto) en HR 1 juli 2014, ECLI:NL:HR:2014:1562 (IMSI-catcher).

⁶ Zie o.a. HR 14 okt 1986, NJ 1987/564 (Schaduw I); HR 14 okt 1986, NJ 1988/511 (Schaduw II); HR 13 okt 1992, NJ 1993/223 (fotograferen); HR 13 juni 1995, NJ 1995/684, m.nt. G. Knigge (video-observatie). HR 5-6-2001, ECLI:NL:PHR:2001:ZD2023, HR 12 februari 2002, LjNAD7804, HR 13-11-2012 ECLI:NL:HR:2012:BW 9338. Zie ook: J. Naeyé, De organisatie van de Nationale Politie, Kluwer Deventer 2014, blz. 140-145 en H.J.B. Sackers, T & C Strafvordering, commentaar op art. 3 Politiewet 2012 blz. 4.

⁷ Zie art. 12 Grondwet en art. 8 EVRM.

⁸ Zodra hiervan wel sprake is, kan dit slechts bij inzet voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, en gelden de regels van het Wetboek van Strafvordering.

⁹ HR 5 oktober 2010, LjN BL5629, NJ 2011, 169.

¹⁰ Zie art. 139f Sr. MvT WvSr, Kamerstukken II 1967/68, 9649, nr. 3, p. 4: Ook een lokaal dat niet toegankelijk is voor een bepaalde groep personen (bijv. niet voor minderjarigen) blijft voor het publiek toegankelijk evenals het lokaal waarvan de toegang slechts aan een bepaalde groep wordt toegestaan, indien die groep in beginsel een onbeperkt aantal personen omvat (b.v. uitsluitend toegankelijk voor reizigers)". Onder dit begrip vallen derhalve ook sommige plaatsen die volgens de WOM als niet-openbare plaatsen zijn aan te merken, omdat zij door de gerechtigde aan een bepaald doel zijn verbonden (restaurants en musea).

Het is in beginsel niet toegestaan om opnamen te maken op niet-publiek toegankelijke plaatsen¹¹. Dit is slechts anders indien de omstandigheden (bijvoorbeeld veiligheidssituatie, acute hulpverlening, aanhouding op heterdaad) het niet toelaten om te stoppen met filmen op een dergelijke plaats. Maak in dit soort situaties altijd een bewuste afweging om opnamen te maken, aan de hand van de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Overleg waar mogelijk met een meerdere (leidinggevende). Achteraf moet goed kunnen worden uitgelegd waarom opnamen zijn gemaakt op de niet-publiek toegankelijke plaats¹². Mocht toch gefilmd zijn op een niet-publiek toegankelijke plaats, zorg dan achteraf voor een zorgvuldige beoordeling en vernietig de opnamen die niet noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de politietaak. Dit is anders indien de aldaar aanwezige gefilmde personen uitdrukkelijke en ondubbelzinnige toestemming geven om de opnamen te gebruiken. Leg deze toestemming dan vast in de verslaglegging omtrent het maken van de eventuele opnamen.

2.2.3. Noodzakelijkheid

Voor het beoordelen van de noodzaak om in een bepaalde situatie bodycams daadwerkelijk in te zetten, moeten de belangen van betrokkenen worden meegewogen. Daarbij spelen de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit een belangrijke rol.¹³ Steeds zal dus afgewogen moeten worden: wanneer bodycams wel en niet ingezet worden en met welke noodzaak precies, welk type bodycam daarbij gebruikt wordt (sommige functionaliteiten maken namelijk een grotere inbreuk op de persoonlijke levenssfeer, zoals onmerkbaar inzoomen), wanneer en hoe lang er opnamen worden gemaakt (gedurende de hele dienst¹⁴ of alleen bij contacten met burgers, bij incidenten, of ingeval van geweldsituaties?), en of er daarbij niet meer personen en/of plaatsen in beeld worden gebracht, dan strikt noodzakelijk is voor het beoogde doeleinde.

2.2.4. Opnamen van personen, voorwerpen en locaties

Opnamen van personen

Bodycams gebruikt tijdens het politiewerk zullen vooral personen en/of hun stemmen registreren. Voor alle gegevens geldt dat indien zij te herleiden zijn naar een te identificeren persoon en deze gegevens worden gebruikt in het kader van de uitvoering van de politietaak, deze gegevens vallen onder de Wet politiegegevens (Wpg).

Als personen herkenbaar in beeld komen, is er per definitie sprake van persoonsgegevens.

Zelfs als iemand niet of niet herkenbaar in beeld wordt gebracht, is er toch sprake van persoonsgegevens als het een natuurlijke persoon betreft en die persoon eenvoudig geïdentificeerd kan worden.¹⁵ Iemand is identificeerbaar als zijn identiteit redelijkerwijs, zonder onevenredige hoeveelheid tijd, geld en mankracht kan worden vastgesteld. Bij beeldopnamen kan dat vrij eenvoudig door die opname in verband te brengen met een bepaalde persoon of door bijvoorbeeld de stem te vergelijken met een op een ander moment opgenomen en digitaal vastgelegde stem.¹⁶

Opnamen van voorwerpen en locaties

Zelfs bodycam-opnamen van voorwerpen of locaties kunnen het karakter hebben van een persoonsgegeven. Dat is het geval als de beelden herleidbaar zijn tot een natuurlijke, individuele persoon, bijvoorbeeld met opnamen van auto's, kentekenplaten of een straatnaam met huisnummer. Dergelijke gegevens zijn persoonsgegevens en daarmee politiegegevens in de zin van de Wpg.

Geen persoonsgegevens

¹¹ Inzet van de bodycam ter ondersteuning bij het uitoefenen van (strafvorderlijke) dwangmiddelen met betrekking tot betreden plaatsen en woningen, vallen als eerder gezegd buiten dit inzetkader en behoeven altijd instemming van de bevoegde autoriteit.

¹² De bewuste afweging is in dit soort situaties extra belangrijk, omdat het maken van opnamen op niet-publiekrechtelijke plaats een zeer grote inbreuk maakt op de privacy van burgers. Het huisrecht is immers een van de oudste Nederlandse grondrechten van de burger.

¹³ Het proportionaliteitsbeginsel houdt in dat de inbreuken op de belangen van de betrokkenen niet onevenredig mogen zijn in verhouding tot het met de verwerking te dienen doel. Het subsidiariteitsbeginsel betekent dat het doel waarvoor persoonsgegevens worden verwerkt niet op een andere, voor de betrokkenen minder nadelige, wijze kunnen worden verwerklijkt.

¹⁴ Voor zover dit überhaupt mogelijk is vanuit techniek en financiën.

¹⁵ Aldus de minister, zie nadere MvA Wpg, Kamerstukken II 2206/07, 30 327, nr. F, p.2 e.v.

¹⁶ Kamerstukken II 1997/98, 25 892, nr.3, p.47-48.

Een gegeven is *geen* politiegegeven (meer) indien doeltreffende technische en organisatorische maatregelen zijn getroffen waardoor een daadwerkelijke identificatie van individuen redelijkerwijs wordt uitgesloten.¹⁷ Voorbeelden zijn gegevenscodering, 'geblurde' gezichten, vervormde stemmen, onherkenbaar gemaakte tatoeages, kentekens, straatnamen etc. Overigens is het onherleidbaar maken zelf, een verwerking van politiegegevens en moet conform het regime van de Wpg plaatsvinden.

2.2.5. Live-streaming

Bij grote evenementen zoals Koningsdag, de Nijmeegse vierdaagse en risicowedstrijden wordt geregeld gebruik gemaakt van bodycams die opnamen 'streamen' naar andere locaties zoals de meldkamer of een observatieruimte. Daar kan dan live meegekeken en geluisterd worden naar de opnamen. Het registreren, verzenden en uitkijken van de opnamen is een verwerking in de zin van de Wpg. Het is daarbij niet relevant of de opnamen wel of niet opgeslagen worden.¹⁸

2.2.6. Kenbaarheid

Bodycams moeten openlijk en duidelijk zichtbaar gedragen worden. Burgers moeten kunnen weten dat zij gefilmd kunnen worden door de politie. Maak ingevolge het transparantiebeginsel op niet mis te verstane wijze kenbaar dat opnamen (kunnen) worden gemaakt. Dit kan mondeling, dan wel door een duidelijk zichtbaar oplichtend signaal van de bodycam of een andere duidelijk zichtbare communicatie-uiting. De drager van de bodycam beslist per situatie op basis van zijn eigen professionele oordeel hoe de burger wordt geïnformeerd over het maken van opnamen. De wijze van kenbaar maken wordt vermeld in de verslaglegging.

2.2.7. Behoorlijke verslaglegging

Politiehandelingen moeten achteraf controleerbaar zijn. Om te kunnen beoordelen of een bodycam rechtmatig is ingezet, of er daarbij opnamen zijn gemaakt en of inderdaad slechts een beperkte inbreuk is gemaakt op de persoonlijke levenssfeer, zal moeten blijken uit de verslaglegging van de uitgevoerde waarnemingen (observaties). Zo moet achteraf af te leiden zijn: wanneer er bodycams zijn ingezet en met welk doel, maar ook van welke specifieke bodycam de opnamen afkomstig zijn, wie de drager was, wie de opnamen bewerkt hebben, aan wie de gegevens ter beschikking zijn gesteld en verstrekt.¹⁹ Zo kan de politie achteraf duidelijkheid verschaffen over de aard, duur en intensiteit van de observatie, en kan zij de integriteit van bewijs- en processtukken garanderen.²⁰ Mocht dat niet het geval zijn, kan dat een vormverzuim opleveren in de zin van art. 359a van het Wetboek van Strafvordering en dat kan van invloed zijn op de beslissing van de rechter in die zaak.

De vastlegging kan plaatsvinden door middel van een registratie in de bedrijfsprocesssystemen en in het proces-verbaal van een opsporingsambtenaar (op ambtseed of belofte opgemaakt, gedagtekend en ondertekend aldus art. 152 Sv jo. art. 132a Sv). Het proces-verbaal beschrijft in ieder geval het persoonlijk handelen van de opsporingsambtenaar op basis van zijn eigen waarneming, met andere woorden: zijn redenen van wetenschap en de waargenomen feiten en omstandigheden (art. 344 lid 1, sub 1 Sv). In het belang van de waarheidsvinding maakt de drager van de bodycam zo veel mogelijk proces-verbaal op voordat hij de bodycam-opnamen bekijkt. Indien opnamen wel bekeken zijn voordat het proces-verbaal is opgemaakt (bijvoorbeeld omdat de politieambtenaar het zich vanwege een bijzonder stressvolle situatie niet helemaal scherp herinnert), wordt dat vermeld in het proces-verbaal.

¹⁷ Er is geen sprake van doeltreffende maatregelen als het eenvoudig is om de onherleidbaarheid op te heffen of de besluitvormingsprocedures over onherleidbaar maken, te omzeilen.

¹⁸ Autoriteit Persoonsgegevens: "Bij digitale camera's worden intern geheugen en een digitale processor gebruikt om de beeldgegevens op te slaan en door te zetten tussen verschillende componenten van het systeem. Dit betekent dat dit proces – hoe tijdelijk ook van karakter – altijd wordt beschouwd als een verwerking in de zin van de Wpg. Het actief gebruik van opnamefunctionaliteiten is niet relevant om te bepalen of er sprake zal zijn van een verwerking in de zin van de Wpg. Dit betekent dat er bij het gebruik van een digitale camera altijd een verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt, ook als beelden niet actief worden vastgelegd. Daarmee is het live uitkijken middels een digitale camera een verwerking van persoonsgegevens en is de Wpg van toepassing." In: Cameratoezicht. Beleidsregels voor de toepassing van bepalingen uit de Wbp en de Wpg, 2016, p. 32-33.

¹⁹ Art. 3 lid 4 Wpg schrijft voor dat de herkomst en wijze van verkrijging van gegevens die worden verwerkt op grond van artikelen 9, 10 en 12 Wpg wordt vastgelegd. Hoewel dus niet expliciet voorgeschreven voor art. 8 Wpg-verwerkingen, geldt deze eis ook voor bodycam-opnames die verwerkt worden binnen de dagelijkse politietoelating; dit opdat ze vervolgens ook voor 9- of 10-doeleinden verwerkt kunnen worden, bruikbaar zijn voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten (chain of evidence) alsmede op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel.

²⁰ Art 3 lid 4 Wpg schrijft voor dat de herkomst en wijze van verkrijging van gegevens die worden verwerkt op grond van artikelen 9, 10 en 12 Wpg worden vastgelegd. Dit geldt onverkort voor gegevens verkregen met een bodycam en verwerkt in het kader van de dagelijkse politietoelating.

Ook in de fase voorafgaand aan opsporing of als de opsporingsambtenaar besluit om geen proces-verbaal op te maken, moet er altijd een gedegen verslaglegging zijn die controle achteraf mogelijk maakt van de observaties en bevindingen. Mocht er alsnog een opsporingsonderzoek volgen, moet immers altijd kunnen worden teruggegrepen op wat voorafgaand aan het opsporingsonderzoek is verricht en bevonden. Zo kan dan doeltreffend worden gereageerd op een rechtelijk verzoek om nadere opheldering.²¹

Geweldsaanwending

Een politieambtenaar die geweld heeft aangewend, moet dit onmiddellijk melden bij zijn meerdere, onder vermelding van alle feiten en omstandigheden (art. 8 van de Politiewet jo. art. 17 Ambtsinstructie). Als (er kans is dat) het incident is vastgelegd door de bodycam van de geweldpleger of door een collega, zal daarvan ook melding moeten worden gedaan. Het is de taak van de meerdere om de geweldsmelding vast te leggen in het bedrijfsprocessysteem, met verwijzing naar de bodycam-opnamen.

2.3. Verwerken van bodycam-opnamen

2.3.1. Politiegegevens

Bodycam-opnamen zijn politiegegevens in de zin van de Wpg en moeten als zodanig verwerkt worden. De politie mag dus alleen bodycam-opnamen verwerken:

- die rechtmatig verkregen zijn²²
- met daartoe geautoriseerde politiemedewerkers (of anderszins daartoe aangewezen personen)
- voor zover die opnamen noodzakelijk zijn voor een goede uitvoering van de politietaak
- voor de in de Wpg geformuleerde doeleinden
- die ter zake dienend, toereikend, niet bovenmatig en accuraat zijn.

Het verwerken van bodycam-opnamen omvat alle handelingen met betrekking tot die opnamen, zoals het bekijken van beeldmateriaal, uitluisteren, tonen in briefings, zoeken, kopiëren, verbeteren van de kwaliteit, toevoegen van tekst, 'blurren' van gezichten, tatoeages, kentekens en straatnaamborden, vervormen van stemmen, mailen, verwijderen en vernietigen.

2.3.2. Gevoelige persoonsgegevens

Bodycam-opnamen zijn gevoelige gegevens in de zin van de Wpg. Zo kunnen fysieke kenmerken zichtbaar zijn die iets zeggen over gezondheid, kan een hoofddoek wijzen op een godsdienstige overtuiging, en kunnen soms ook gegevens over ras worden afgeleid. De wetgever eist dat de verwerking van dergelijke gevoelige gegevens alleen plaatsvindt *in aanvulling op* de verwerking van andere politiegegevens en alleen voor zover dit voor het doel van de verwerking onvermijdelijk en strikt noodzakelijk is (art. 5 Wpg).

Het is dus *niet* toegestaan om bodycam-opnamen te bewaren als deze niet op de een of andere wijze verbonden zijn met andere niet-gevoelige politiegegevens, zoals mutaties in de politiesystemen. Dat verband moet expliciet gelegd worden (bijvoorbeeld met een mutatie over een horecadienst).

Geheimhouding

Zoals voor alle politiegegevens, geldt ook voor bodycam-opnamen de geheimhoudingsplicht (art. 7 Wpg). Uitgangspunt is dat een ieder gehouden is tot geheimhouding wanneer hij de beschikking krijgt over politiegegevens. Deze geheimhouding geldt overigens niet alleen voor personen belast met de verwerking en voor personen die de gegevens direct van de politie verstrekt hebben gekregen, maar ook voor eventueel volgende ontvangers die de gegevens 'door-verstrekt' hebben gekregen. Ook zij zijn aan de geheimhoudingsplicht gehouden. Het schenden van de geheimhoudingsplicht is strafbaar (art. 272 WvSr).

²¹ HR 5 oktober 2010, LJN BL5629, NJ 2011, 169; HR 5 oktober 2010, LJN BL5629, NJ 2011, 169.

²² De Wpg heeft geen betrekking op de verkrijging van politiegegevens. De bevoegdheden die ten grondslag liggen aan de verkrijging van gegevens worden geregeld in andere wetten.

2.3.3. Verwerkingsgrondslag

De Wpg beschrijft limitatief voor welke doeleinden politiegegevens verwerkt mogen worden. Dit geldt dus ook voor de bodycam-opnamen. De Wpg onderscheidt vier initiële verwerkingsgrondslagen:

- Uitvoering van de dagelijkse politietaak (art. 8 lid 1 Wpg);
- Handhaving van de rechtsorde in een bepaald geval (art. 9 lid 1 Wpg);
- Verkrijgen van inzicht in de betrokkenheid van personen bij bepaalde ernstige bedreigingen van de rechtsorde (art. 10 lid 1 Wpg);
- Beheer van en de controle op informanten, infiltranten en beschermde getuigen (art 12 Wpg).

De verwerking van bodycam-opnamen verzameld door middel van niet-stelselmatige observatie, zal vrijwel altijd een verwerking betreffen in de zin van artikel 8 lid 1 Wpg of artikel 9 (bijvoorbeeld voor de verwerking van informatie voor grote evenementen).

Politiegegevens mogen ook voor een ander doel verwerkt worden dan waarvoor ze oorspronkelijk verkregen zijn, maar alleen voorzover de Wpg daarin uitdrukkelijk voorziet (zgn. doel-afwijkende verwerking). Bodycam-opnamen verwerkt onder artikel 8 Wpg kunnen zo dus ook (niet limitatief) gebruikt en 'verder verwerkt' worden, ten behoeve van:

- artikel 9, 10 of 12 verwerkingen;
- ondersteuning van de politie(-informatie)taak (art. 13 Wpg: landelijk raadpleegbare (leden 1 en 3) of specialistische onderwerpen (lid 3);
- verbanden leggen tussen gegevens (art. 11 Wpg: geautomatiseerde vergelijken en in combinatie zoeken);
- klachtafhandeling en de verantwoording van verrichtingen (art. 14 lid 1 Wpg).

2.3.4. Termijnen

Voor iedere verwerkingsgrondslag schrijft de Wpg voor hoe lang de gegevens verwerkt en bewaard mogen worden, en wanneer ze moeten worden vernietigd. Voor iedere grondslag gelden dus andere operationele termijnen; wel geldt voor alle politiegegevens dat zij vernietigd moeten worden zodra ze niet meer noodzakelijk zijn voor het doeleinde waarvoor ze zijn verzameld of worden verwerkt.²³

Concreet betekent dit dat bodycam-opnamen verwerkt in het kader van de dagelijkse politietaak (art. 8 Wpg):

- onmiddellijk vernietigd worden indien ze evident onbruikbaar zijn (bijvoorbeeld alleen lucht) of niet langer noodzakelijk zijn voor de politietaak, de afhandeling van klachten of interne onderzoeken. In de politiepraktijk zal het lang niet altijd mogelijk zijn om de opnamen direct na afloop van een dienst te beoordelen op bruikbaarheid en noodzakelijkheid. Het besluit hierover dient echter uiterlijk binnen 4 weken na datum van opname genomen zijn.²⁴
- uiterlijk 5 jaar na datum van de opname worden *verwijderd*, en niet meer zichtbaar en operationeel raadpleegbaar zijn (tenzij een nieuwe bewaartermijn is gaan lopen). Gegevens kunnen dan - indien zij niet meer noodzakelijk zijn voor de politietaak - ook worden *vernietigd*. Veel politiegegevens die op basis van art. 8 worden verwerkt zullen immers onvoldoende waarde hebben om deze langer te bewaren.²⁵
- na afloop van de 5 jaar bewaarperiode vernietigd worden.

Deze bodycam-opnamen kunnen dus maximaal 10 jaar beschikbaar zijn voor het oorspronkelijke doeleinde waarvoor ze verzameld zijn. Als gegevens verder verwerkt worden voor andere delen van de politietaak, wordt de duur van de opslag bepaald door de voor dat nieuwe doel geldende termijnen (verwerkingstermijnen en datum van de laatst mogelijke onherroepelijke uitspraak).

²³ Zie voor meer informatie de Wet politiegegevens, de toolkit Wpg, het Handboek Wet politiegegevens en de verstrekkingwijzer.

²⁴ Hiermee wordt aangesloten bij de termijn van flexibel cameratoezicht in het kader van de Gemeentewet (art. 151c lid 9 Gemeentewet). In de praktijk vergt het veel capaciteit en tijd om beeldmateriaal te bekijken en te beoordelen op geschiktheid en noodzakelijkheid.

²⁵ Kamerstukken II 2005/06, 30 327, nr. 10, p. 1.

2.3.5. Delen

Het delen van bodycam-opnamen met collega's of andere partijen (ter beschikking stellen of verstrekken), is een verwerking in de zin van de Wpg en alleen toegestaan voor zover de wetgever dat toestaat. Het uitgangspunt is dat een ieder is gehouden tot geheimhouding wanneer hij de beschikking krijgt over politiegegevens met betrekking tot derden (artikel 7 van de Wpg).

Intern: afgeschermd regime

Gelet op de gevoeligheid van de bodycam-opnamen (mogelijk identificeerbaar en gevoelige gegevens) past het niet om deze gegevens vrij te delen met 'alle voor artikel 8 Wpg-geautoriseerden'. Bodycam-opnamen zullen daarom afgeschermd worden (als besloten gemarkeerd) en slechts voor specifiek daartoe geautoriseerden toegankelijk zijn.²⁶ Een gegevensbeheerder zal de noodzaak beoordelen om de opnamen ter beschikking te stellen of te verstrekken.

Extern: gedifferentieerd verstrekkingenregime

Voor het delen met externe partijen geldt het gesloten verstrekkingenregime van de Wpg waarin expliciet is aangegeven met wie en onder welke voorwaarden de politiegegevens gedeeld mogen worden (artikelen 16 t/m 24 van de Wpg). Bodycam-opnamen kunnen dus nooit zomaar getoond worden aan mensen buiten het Wpg-domein²⁷ of gepubliceerd worden op social media. Dat kan beschouwd worden als opzettelijk ongeoorloofde verstrekking en datalek. Bodycam-opnamen mogen slechts worden gedeeld op social media na uitdrukkelijke toestemming van de leidinggevende en in overleg met de afdeling Communicatie, mits wordt voldaan aan de criteria van het social media beleid²⁸.

2.4. Bewijsmiddel

Bodycam-opnamen kunnen als bewijs gebruikt worden in een strafzaak als de OvJ ze als processtuk opneemt in het procesdossier.²⁹ De rechter kan dan desgewenst op 'eigen waarneming' kennis nemen van de inhoud (artikelen 339 en 340 Sv) en overtuigd raken van het feit dat de verdachte het tenlastegelegde feit heeft begaan.³⁰

Wanneer bodycam-opnamen van de politie als (aanvullend) bewijs worden gebruikt, kan de rechtmatigheid daarvan betwist. Zo zal de rechter dan bijvoorbeeld toetsen of de inzet van de bodycam rechtmatig was (materiaal rechtmatig verkregen is), of de integriteit van het materiaal ondubbelzinnig kan worden vastgesteld en of alle bewerkingen traceerbaar zijn.³¹ Een behoorlijke verslaglegging van de observaties is dan cruciaal. Als blijkt dat de opnamen er niet meer zijn (onvindbaar of vernietigd), is dit een onherstelbaar vormverzuim in de zin van artikel 359a Sv. Dat kan geconstateerd worden in de uitspraak, maar ook leiden tot strafvermindering of niet-ontvankelijkheid van het OM.³²

Beeldmateriaal heeft een andere bewijskracht dan een ambtsedig opgemaakt proces-verbaal. Eén proces-verbaal is immers al voldoende om een zaak rond te krijgen mits het gaat om een proces-verbaal waarin de opsporingsambtenaar zijn eigen waarnemingen relateert (artikelen 152, 153 Sv en artikel 344 lid 2 Sv).³³ Als het pv niet voldoet aan de wettelijke vorm, heeft het slechts de bewijskracht als 'ander geschrift' (artikel 344, lid 1 onder 5 Sv).

²⁶ Cf. regime voor BN-ers.

²⁷ Het Wpg-domein omvat: de politie, de Koninklijke Marechaussee, de Rijksrecherche, de vier bijzondere opsporingsdiensten en de buitengewoon opsporingsambtenaren indien en voor zover zij als zodanig optreden.

²⁸ http://intranet.politie.local/categorie/ondersteuning/onderwerpen/s/social-media/overzicht/pkn_beleid

²⁹ Processtukken zijn alle stukken die voor de ter terechtzitting door de rechter te nemen beslissingen redelijkerwijs van belang kunnen zijn, inclusief de stukken die op gegevensdragers zijn opgenomen of vastgelegd (art. 149a lid 1 Sv, 137 Sv en art. 1 Besluit processtukken in strafzaken). Zie ook De Wet digitale processtukken, deze is gepubliceerd en zal op nader te bepalen tijdstip in werking treden. Deze wet schrijft voor dat de opsporingsinstanties, het OM en de rechtspraak moeten zorg dragen voor de integriteit van ieder processtuk, waaronder tevens begrepen elektronische bestanden en videobeelden.

³⁰ Zie bijv. Rb Rotterdam, 19 maart 2012, ECLI:NL:RBROT:2010:BL8099 en HR 20 januari 2012, ECLI:NL:GHSGR:2012:BV1431.

³¹ Om deze reden moeten bewerkingen van bodycam-opnames altijd plaatsvinden op een kopie van originele file. De ruwe data moet zo nodig opgevraagd en vergeleken kunnen worden.

³² vgl. ECLI:NL:PHR:2015:1816 ; HR 19 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY5321 en ECLI:NL:HR:2013:BY5322; HR 30 maart 2004, NJ 2004/376, r.o. 3.6.5.

³³ Aldus Boom, Strafrecht 7e druk, Boom Juridische uitgevers, Den Haag, 2015, pag. 184 Bewijsmiddelen.

2.5. Openbaarmaking

OM en politie geven regelmatig informatie aan de pers of direct aan burgers, bijvoorbeeld om de hulp van het publiek in te roepen of om burgers te informeren over ontwikkelingen in onderzoeken en strafzaken. Daarbij worden soms ook (fragmenten van) bodycam-opnamen gebruikt. Soms worden beelden ook verstrekt aan televisieproducenten ten behoeve van televisie-uitzendingen (zoals Blik op de weg of De meldkamer) of door de politie zelf gepubliceerd op social media kanalen zoals YouTube.

Bij dergelijke openbaarstellingen zijn inbreuken op de persoonlijke levenssfeer onvermijdelijk. Dit is alleen toegestaan binnen de wettelijke kaders, en na een gedegen belangenafweging waarbij voldaan wordt aan eisen van proportionaliteit en subsidiariteit.³⁴

Verstrekking van opnamen aan de pers of aan het publiek - anders dan in het kader van opsporingsberichtgeving of voorlichting over opsporing en vervolging - en die kunnen leiden tot identificatie van betrokkenen (burgers en politieambtenaren), wordt altijd van te voren afgestemd met de onderzoeksleiding, het bevoegd gezag en de afdeling Communicatie.

In beginsel mogen betrokkenen (burgers en politiemedewerkers) niet herkenbaar zijn tenzij ze daarvoor schriftelijke, uitdrukkelijke toestemming hebben gegeven. Als die toestemming ontbreekt, moeten de identificerende kenmerken zo veel mogelijk onherkenbaar gemaakt worden ('blurren'). Voorbeelden van dergelijke kenmerken zijn gezichten, lichaamskenmerken waaronder stem en tatoeage, andere herkenningstekens zoals een shirt met bijzondere afdruk, een kenteken van een voertuig of het duidelijk in beeld brengen van de locatie in combinatie met de persoon (straatnaambordje of huisnummer). Betrokkenen worden (zo veel mogelijk) vooraf op de hoogte gesteld van het publicatiemoment.

Onderzoekbelangen en privacybelangen kunnen een reden zijn om bepaalde beeldfragmenten niet te verstrekken. Het uitgangspunt voor politie en justitie is daarbij "openheid waar het mogelijk is, terughoudendheid waar nodig". Het OM maakt daartoe een afweging tussen waarheidsvinding, openheid en transparantie, het belang van een eerlijke procesgang, en de privacy van betrokkenen.

2.6. Beveiliging

De politieorganisatie moet passende technische en organisatorische maatregelen nemen om politiegegevens te beschermen en te beveiligen tegen verlies of vormen van onrechtmatige verwerking (art. 4 lid 3 Wpg).

Voor de bodycam, eventuele gegevensdragers en de bodycam-opnamen betekent dit dat ze beveiligd moeten zijn tegen onbedoelde of onrechtmatige wijziging en vernietiging, tegen ongeoorloofde mededeling en/of toegang, en tegen alle andere vormen van onrechtmatige verwerking.³⁵

Alle bodycams worden uitgerust met een uniek identificeerbaar nummer en alleen aan gescreende en geautoriseerde medewerkers uitgereikt. Ook worden alle relevante handelingen met betrekking tot de bodycam en de gemaakte opnamen vastgelegd en gecontroleerd.³⁶

2.6.1. Autorisaties

Een van de maatregelen die de verantwoordelijke (korpschef) moet treffen in het kader van beveiliging, is het gericht autoriseren van medewerkers. Politiegegevens mogen namelijk alleen verzameld en verwerkt worden door personen

³⁴ Cf. de Wpg, de Wet Justitiële en strafvorderlijke gegevens (Wjsg) en de door het College van procureurs-generaal uitgevaardigde Aanwijzing Wjsg, Aanwijzing voorlichting opsporing en vervolging en de Aanwijzing opsporingsberichtgeving, Algemene Verordening Gegevensbescherming, de Wet openbaarheid bestuur, en de richtlijnen van de Autoriteit Persoonsgegevens. Zie ook bijv. Hof Adam 22-1-2016, ECLI: NL: GHAMS:2016:127: " [...] De raadsman van de verdachte heeft gesteld dat de politie beelden heeft gemaakt van de arrestatie van de verdachte, waarop ook te zien is waar hij woont. Deze beelden zijn aan [naam 1] verstrekt en tot in de eeuwigheid op internet te zien. Dit is een schending van de privacy van verdachte en een onherstelbare schending van artikel 8 van het EVRM."

³⁵ Zie Regeling informatiebeveiliging politie, CBP Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens, februari 2013, Rubriceringsregeling 2015, Uitvoering Informatiebeveiliging Dienst ICT april 2016.

³⁶ Logging-gegevens vallen onder het regime van de Algemene Verordening Gegevensbescherming, deze worden bewaard en vernietigd volgens de binnen de politieorganisatie gebruikelijke termijnen.

die daarvoor expliciet geautoriseerd zijn (art. 6 lid 3 en 4 Wpg).³⁷ Daarbij geldt als hoofdregel dat naarmate politiegegevens 'gevoeliger' zijn en specialistischer, er minder geautoriseerden mogen zijn.

Voor bodycams betekent dit dat:

- bodycams alleen mogen worden gedragen door daartoe geautoriseerden;
- bodycam-opnamen alleen toegankelijk mogen zijn voor specifiek daartoe geautoriseerden (afgeschermd) en een gegevensbeheerder wordt aangesteld om de noodzaak te beoordelen van het ter beschikking stellen of verstrekken van opnamen;
- er beleid moet zijn wie toegang mogen hebben tot de bodycam-opnamen (uitkijken) en wie bevoegd zijn deze te verwerken. Daarbij moet duidelijk zijn voor welke onderdelen van de politietaak deze autorisaties gelden.

De politie hanteert hiervoor het nationaal autorisatiemodel en -beleid.

Niet-executieven

Ook politiemedewerkers met niet-executieve status kunnen geautoriseerd worden om bodycams te dragen of om bodycam-opnamen te verwerken, bijvoorbeeld om videobeelden te 'blurren' voor televisie-uitzendingen. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- de te autoriseren persoon is een ambtenaar van politie (art. 2 lid 2 Politiewet 2012), en
- diegene heeft de autorisatie nodig voor de uitoefening van (delen van) de politietaak, en
- de autorisatie bevat een duidelijke omschrijving van de verwerking waartoe diegene wordt geautoriseerd en de onderdelen van de politietaak waarvoor de verwerkingen worden gedaan.

Bewerkers

De politie kan bij het uitkijken van camerabeelden ook gebruik maken van zgn. 'bewerkers'. De bewerker is een buiten de politieorganisatie staande persoon die niet in een hiërarchische relatie staat. De bewerker verwerkt politiegegevens t.b.v. de politie, overeenkomstig diens instructies en onder diens verantwoordelijkheid. Hij heeft zelf geen zeggenschap over het doel of de middelen voor de verwerking van deze gegevens, en neemt geen besluiten over het gebruik van gegevens. De bewerker moet altijd gescreend en geautoriseerd zijn. Voor alle bewerkers geldt dat er een getekende bewerkers-overeenkomst moet zijn.

Onderzoekers en stagiaires

Onderzoekers en stagiaires kunnen in bijzondere gevallen en voor specifieke onderdelen van de politietaak geautoriseerd worden om te werken met bodycam-opnamen (art. 6 lid 4 Wpg).³⁸

Autorisatie vindt uitsluitend plaats op basis van de noodzaak van kennisname/gebruik gegevens voor uitvoering van die taak, strekt niet verder en heeft een einddatum.

De desbetreffende personen moeten gescreend zijn³⁹ en alle activiteiten dienen plaats te vinden onder verantwoordelijkheid en begeleiding van een politieambtenaar.⁴⁰ De politie moet daadwerkelijk zeggenschap en aansturingsvermogen hebben. Dit betekent dat tenminste aan de onderstaande voorwaarden voldaan moet worden:

- de derde verricht zijn werkzaamheden zo mogelijk op locatie van de politie en altijd onder aansturing van (daar aanwezige) leidinggevenden
- de derde heeft een contract of overeenkomst getekend waarin gedefinieerd is dat het verrichten van werkzaamheden ten behoeve en in opdracht van de politie gebeurt.

Stagiaires en onderzoekers kunnen overigens ook bodycam-opnamen verstrekt krijgen op basis van de Wpg indien zij behoren tot een van de ontvangstgerechtigde personen en instanties zoals bepaald in paragraaf 4 van het Bpg en de verstrekking de daarbij omschreven doeleinden dient. Ook in dat geval krijgen de onderzoekers/stagiairs dus niet als zodanig verstrekt. Daarbij stelt de wetgever geen screeningseis, maar geldt wel de geheimhoudingsplicht van art 7 Wpg. Deze 'derden' doen het werk dan voor de eigen organisatie en krijgen de politiegegevens 'op maat' verstrekt.

³⁷ Artikel 6, vierde lid, van de Wpg biedt de korpschef de bevoegdheid om ook personen te autoriseren die geen politieambtenaar zijn, maar wel zijn belast met de uitvoering van onderdelen van de politietaak.

³⁸ Het criterium bijzondere gevallen interpreteert de politie in samenspraak met het ministerie als 'die gevallen waarin een externe voor bepaalde tijd met de uitvoering van een specifiek onderdeel van de politietaak wordt belast.

³⁹ De aard van de relatie bepaalt of er een wettelijke basis is voor een Betrouwbaarheid- en Geschiktheidsonderzoek (BGO); en of het Protocol Betrouwbaarheid- en Geschiktheidsonderzoek politie 2014 daarmee van toepassing is. Daarnaast is de duur van het inhuurcontract en/of stage ook van belang voor de beoordeling welke screening van toepassing zou kunnen zijn.

⁴⁰ Zie Beleidskader autoriseren van derden, 2016.

Wetenschappelijk onderzoek

Bodycam-gegevens kunnen ook gebruikt worden ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek. Dit is afzonderlijk geregeld in artikel 22 van de wet en artikel 4:7 van het Besluit politiegegevens (Bpg). Hiervoor is toestemming vereist van de minister van J&V of de burgemeester.

Onderhoudswerkzaamheden

Voor het verrichten van onderhoudswerkzaamheden aan de camera's en servers waarop bodycam-gegevens staan, hoeven de desbetreffende mensen (intern en extern) niet geautoriseerd te worden, wel moeten zij gescreend zijn. Aan hen kan 'toegang' worden verleend ex art. artikel 4, vijfde lid Wpg.

2.7. Rechten burgers

Recht op kennisneming

Betrokkenen hebben het recht om kennis te nemen van de gegevens die de politie over hen verwerkt. Personen vastgelegd op bodycam-opnamen, zijn 'betrokkene' in de zin van de Wpg, dat wil zeggen degene over wie de gegevens informatie bevatten (art.1 onder g Wpg). Een politiegegeven kan betrekking hebben op meerdere personen tegelijk. Elke persoon is dan *betrokken* voor zichzelf en *derde* ten opzichte van anderen.

Betrokkenen kunnen schriftelijk verzoeken of, en zo ja welke, politiegegevens over hen verwerkt worden en in welke gevallen deze gegevens de afgelopen vier jaar verstrekt zijn (art. 25 lid 1 Wpg).⁴¹ Zo'n verzoek om kennisneming kan eventueel worden gevolgd door een verzoek tot verbetering, aanvulling, verwijdering of afscherming⁴² van de gegevens.

Bij het geven van inzage in gegevens moet overigens wel bewaakt worden dat de belangen van andere betrokkenen daarbij niet geschaad worden. Voor inzage van opnamen door een betrokkene, zullen in principe alle andere betrokkenen eerst onherkenbaar gemaakt moeten worden. Aan een verzoek om kennisneming hoeft niet altijd voldaan te worden. Het kan afgewezen worden als dat noodzakelijk is in het belang van de goede uitvoering van de politietaak, de bescherming van de rechten van de betrokkene of van de rechten en vrijheden van derden of de veiligheid van de staat (artikelen 25 lid 1 en 27 Wpg).

Klachtrecht

Iedere burger heeft het recht om een klacht in te dienen over 'gedragingen' van de overheid. Een klacht is iedere uiting van ongenoegen gericht tegen een concrete gedraging van een ambtenaar van de politie. Dat recht komt voort uit de Grondwet, is vastgelegd in de Wet Nationale ombudsman en in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht. Een burger kan zijn klacht indienen bij de politie of voorleggen aan de Nationale ombudsman.

Met betrekking tot bodycams zijn verschillende klachten denkbaar. Een klacht kan betrekking hebben op de inzet van bodycams, op het filmen met de bodycam, op het verwerken van bodycam-opnamen maar ook kunnen op de opnamen gedragingen staan van politiemedewerkers waarover een klacht wordt ingediend. In ieder van deze gevallen is het belangrijk dat de opnamen er nog wel zijn en dat ze gedurende de afhandeling van de klacht niet vernietigd worden. Bij de afweging of opnamen nog langer noodzakelijk zijn, wordt meegewogen of in alle redelijkheid verwacht kan worden dat de opnamen nodig zullen zijn voor klachtbehandeling.

Klachten worden behandeld door vaste klachtbehandelaars van de afdeling VIK in de eenheden.⁴³ Deze klachtbehandelaars in de eenheden verzorgen het contact tussen de burger en de politiemedewerker en streven daarbij zoveel mogelijk naar een bemiddeling van de klacht. Als een klacht niet naar tevredenheid van de burger wordt opgelost, kan deze worden voorgelegd aan een onafhankelijke klachtencommissie. Deze klachtencommissies zijn aangesteld door de Minister en geven een advies over het klachtdossier aan de politiechef.⁴⁴

⁴¹ Hieronder vallen dus ook de gegevens die niet meer beschikbaar zijn voor de operatie, maar in de vijfjaarstermijn worden bewaard.

⁴² Afschermen is het markeren van opgeslagen politiegegevens met als doel in de toekomst de verwerking daarvan te beperken.

⁴³ Een aantal eenheden kent een andere constructie. Zo werkt de eenheid Den Haag met klachtbehandelaars die werkzaam zijn in de basisteams met een taakaccent klachten en werkt de eenheid Oost-Nederland met tijdelijk aangewezen politiemedewerkers die gedurende twee jaar werken voor VIK.

⁴⁴ Zie voor meer informatie de Uitvoeringsregeling klachtbehandeling politie 2013.

3. Organisatorische aspecten

Hoewel het uitdrukkelijk *niet* de bedoeling is om bodycams in te zetten als zgn. ‘personeels-volgsysteem’, zijn ze naar volgens de wetgever wel als zodanig te beschouwen. Potentieel is een bodycam namelijk “een voorziening geschikt voor het waarnemen en controleren van aanwezigheid, gedrag of prestaties van werknemers”. Ingevolge de Wet op de ondernemingsraden moet de korpschef voor de inzet van een dergelijke voorziening de instemming hebben van de centrale ondernemingsraad (art. 27 eerste lid onder i van de Wor). Dit hoofdstuk beschrijft de positie, rechten en plichten van de politiemedewerker, alsmede de afspraken die met de centrale ondernemingsraad gemaakt zijn.

3.1 Positie politiemedewerker

In het werk kunnen politiemedewerkers vanuit verschillende rollen te maken krijgen met bodycams, namelijk als:

- drager
- (mede-)verbalisant van een incident waarvan bodycam-opnamen bestaan
- degene die in de meldkamer live meekijkt
- verwerker van bodycam-opnamen
- identificeerbare persoon.

Bovendien heeft de politieorganisatie zelf een rol vanuit haar werkgeverschap.

Bij het gebruik van bodycams is niet alleen de privacy van de burger maar ook de privacy van politiemedewerkers in het geding. Niet alleen omdat geregistreerd wordt wie de bodycam draagt en omdat de relevante verwerkingshandelingen gelogd worden, maar ook omdat politiemedewerkers gedurende hun werkzaamheden in het publieke domein ook zelf opgenomen kunnen worden, en herkenbaar of identificeerbaar kunnen zijn op de opnamen (bijvoorbeeld ingeval van een aanhouding). Ook is de drager van een bodycam veelal ook direct herkenbaar op de opname, bijvoorbeeld door zijn stem.

In de paragrafen hieronder staan de belangrijkste kwesties beschreven die van belang zijn voor de positie van politiemedewerkers.

3.1.1. Bij live-streaming

De drager van de bodycam wordt onmiddellijk op de hoogte gesteld wanneer de bodycam op afstand aan- of uitgezet wordt en wanneer er live meegekeken wordt, tenzij operationele redenen dat onmogelijk maken. Het op afstand inschakelen van de bodycam is alleen toelaatbaar met toestemming vooraf van de drager of in geval de veiligheid daadwerkelijk in het geding komt.

3.1.2. Bij verstrekking van opnamen

Voor verstrekkingen geldt dat politiemedewerkers die zichtbaar in beeld komen, duidelijk te horen zijn of anderszins identificeerbaar, daarover geïnformeerd moeten worden. De opnamen dienen zich te beperken tot een zakelijke inhoud en de medewerker wordt de mogelijkheid geboden om fragmenten met een meer persoonlijke inhoud aan de opnamen te laten onttrekken. Indien zich hierover eventueel een verschil van inzicht voordoet, besluit de gemandateerde verantwoordelijke.⁴⁵

3.1.3. Bij gebruik opnamen in interne onderzoeken en klachtafhandeling

Bodycam-opnamen kunnen relevant zijn voor een intern onderzoek (art. 76 BARP) en mogen daartoe dan ook gebruikt worden. Bodycam-opnamen zijn vatbaar voor onderzoek door de Rijksrecherche, het OM en VIK-onderzoekers.

Voor zowel klachten als interne onderzoeken geldt dat daarbij alleen rechtmatig verkregen en bewaarde opnamen gebruikt kunnen worden die van toepassing zijn op dat specifieke onderzoek. De opnamen moeten daartoe verstrekt worden aan de VIK-onderzoeker en worden gedurende het onderzoek overeenkomstig de werkprocessen voor interne

⁴⁵ Tegen dat besluit kan bezwaar en beroep worden ingesteld conform de Algemene wet bestuursrecht.

onderzoeken, bewaard in de daartoe aangewezen VIK-applicatie. De bodycam-opnamen worden niet opgenomen in het personeelsdossier, hooguit wordt daarin een evt. verslag op basis van die opnamen opgenomen.

De politiemedewerker is op grond van zijn ambtsplicht gehouden mee te werken aan het onderzoek door VIK; dit geldt zowel voor de rol van getuige als voor die van betrokkene. In principe heeft de betrokkene geen zwijgrecht (zoals wel bij een strafrechtelijk onderzoek). Dit is anders als de betrokkene door openheid van zaken te geven de kans loopt zich als verdachte te belasten in een (reeds aanhangig of toekomstig) strafrechtelijk onderzoek. Zwijgen kan overigens wel rechtspositionele gevolgen hebben. Een getuige is desgevraagd ook verplicht relevant beeldmateriaal te overleggen, heeft geen zwijgrecht en moet de waarheid spreken, ook als daarmee collega's worden belast.

3.1.4. Bij gebruik opnamen in politie-onderwijs, training & coaching

Bodycam-opnamen kunnen eventueel ook gebruikt worden in politieonderwijs, trainingen of coaching van politiemedewerkers. De werkgever dient een zorgvuldige belangenafweging te maken waarbij de belangen van de betrokken politiemedewerker worden meegewogen. De privacyfunctionaris van de eenheid kan hierin een adviserende rol hebben, zowel naar de verantwoordelijke als betrokken politiemedewerker.

Politiemedewerkers die zichtbaar in beeld komen, duidelijk te horen zijn of anderszins identificeerbaar zijn (drager en/of collega's) dienen vooraf op de hoogte te worden gesteld van het voornemen om die opnamen voor dit doel te gebruiken. De opnamen dienen zich te beperken tot een zakelijke inhoud en de medewerker wordt de mogelijkheid geboden om fragmenten met een meer persoonlijke inhoud aan de opnamen te laten onttrekken. Indien zich hierover eventueel een verschil van inzicht voordoet, besluit de gemandateerde verantwoordelijke.⁴⁶ Medewerkers kunnen aangeven zij op de opnamen onherkenbaar gemaakt willen worden of dat hun opnamen voor verstrekking geanonimiseerd moeten worden.

De opnamen voor politie-onderwijs, training en coaching mogen maximaal voor een periode van twee jaar gebruikt worden. Na verloop van deze periode dienen de medewerkers opnieuw toestemming te geven voor het gebruik van een volgende twee jaar.

3.1.5. Bij gebruik opnamen in organisatie- en wetenschappelijk onderzoek

Bodycam-gegevens kunnen gebruikt worden in organisatie – en/of wetenschappelijke onderzoek, bijvoorbeeld naar de meerwaarde van bodycams. Uitgangspunt is dat de opnamen zelf niet in de openbaarheid komen.

Stagiaires en onderzoekers kunnen toegang krijgen tot bodycam-opnamen omdat ze daartoe geautoriseerd worden (art. 6 lid 4 Wpg)⁴⁷ of omdat ze de opnamen verstrekt krijgen in het kader van de Wpg (zie paragraaf Autorisaties).

Het verstrekken ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek is afzonderlijk geregeld in artikel 22 van de wet en behoeft toestemming van de minister van J&V of de burgemeester. Voor zover bodycam-opnamen van politiemedewerkers of de logging-gegevens daarover, noodzakelijk zijn voor interne of externe algemene beleidsdoelen of wetenschappelijk onderzoek en statistiek, dienen ze - voor publicatie - ontdaan te worden van identificerende kenmerken.

3.1.6. Bij openbaarmaking door OM, politie of derde partijen

Het voornemen om opnamen te publiceren waar politiemedewerkers zichtbaar in beeld komen, duidelijk hoorbaar of anderszins identificeerbaar zijn (door OM, de politie zelf, of door derde partijen zoals televisieproducenten), moet zoveel mogelijk vooraf gemeld worden aan de desbetreffende politiemedewerkers.

Indien opnamen gebruikt gaan worden voor algemene communicatie naar burgers (bijvoorbeeld op Youtube of televisie-uitzendingen), moeten politiemedewerkers toestemming geven voor publicatie en dienen zij op verzoek

⁴⁶ Tegen dat besluit kan bezwaar en beroep worden ingesteld conform de Algemene wet bestuursrecht.

⁴⁷ Het criterium bijzondere gevallen interpreteert de politie in samenspraak met het ministerie als 'die gevallen waarin een externe voor bepaalde tijd met de uitvoering van een specifiek onderdeel van de politietaken wordt belast.

onherkenbaar gemaakt te worden. Dit kan anders zijn ingeval van opsporingsberichtgeving of communicatie over opsporing en vervolging vanuit bevoegd gezag.

Voor alle opnamen die openbaar gemaakt gaan worden, geldt dat deze zich dienen te beperken tot een zakelijke inhoud en dat de medewerker de mogelijkheid wordt geboden om fragmenten met een meer persoonlijke inhoud aan de opnamen te laten onttrekken. Indien zich hierover eventueel een verschil van inzicht voordoet, besluit de gemandateerde verantwoordelijke.⁴⁸

Medewerkers worden zo veel mogelijk vooraf op de hoogte gesteld van het moment van uitzending, dit geldt ook voor herhalingen van uitzendingen.

3.2. Aandachtspunten bij bodycams

3.2.1. Voor alle politiemedewerkers

Voor alle politiemedewerkers is het belangrijk zich te realiseren dat:

1. Bestaand organisatiebeleid en interne regels (zoals bijvoorbeeld ten aanzien van de Wpg en AVG) blijven van toepassing, tenzij daarop in dit inzetkader uitdrukkelijk een uitzondering is gemaakt.
2. Alleen van dienstwege verstrekte middelen mogen gebruikt worden. Het is dus niet toegestaan om gebruik te maken van andere dan door de dienst verstrekte bodycams, gegevensdragers, pc's, hardware of software.
3. Bij ontdekking van verlies of diefstal van bodycams of gegevensdragers dient dit onmiddellijk gemeld worden aan de leidinggevende.
4. Bodycam-opnamen gebruikt kunnen worden:
 - a) ter ondersteuning van de dagelijkse politietaak. Binnen de wettelijke kaders kunnen ze gedeeld worden binnen het politiedomein of verstrekt worden aan derde partijen.
 - b) bij de afhandeling van klachten, interne- en strafrechtelijke onderzoeken (artikelen 16 en 18 Wpg). Het kan daarmee voor, maar in voorkomende gevallen ook tegen politiemensen werken, bijvoorbeeld ingeval van bedreiging van politiemedewerkers of disproportioneel geweld door politiemedewerkers.
 - c) voor politie-onderwijs, training en coaching van politiemedewerkers.
 - d) voor organisatie- en wetenschappelijk onderzoek
 - e) voor openbaarmakingen naar burgers.
5. Bodycam-opnamen zijn politiegegevens in de zin van de Wpg en moeten als zodanig verwerkt worden. De geheimhoudingsplicht is hierop dus ook onverkort toepassing, en schending daarvan is strafbaar.
6. Alle observaties en verstrekkingen van opnamen moeten worden vastgelegd in de bedrijfsprocessystemen.
7. Het verwerken van personeelsgegevens voor een niet-politietaak in een bestand valt onder regime van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Medewerkers hebben alle rechten en plichten die daaruit voortvloeien. Zo heeft de medewerker bijvoorbeeld het recht op inzage in zijn persoonsgegevens (art. 15 AVG) en kan hij de werkgever verzoeken zijn gegevens te rectificeren (art. 16 AVG) en te wissen (art. 17 AVG). De werknemer kan ook verzet aantekenen tegen de verwerking van zijn persoonsgegevens vanwege specifieke situatie verband houdende redenen (art. 21 AVG).

3.2.2. Speciaal voor dragers van bodycams

Speciale aandachtspunten voor dragers van bodycams:

1. Inzet en gebruik geschiedt op basis van vrijwilligheid, dat wil zeggen dat niemand verplicht kan worden om een bodycam te dragen.
2. Alleen van dienstwege verstrekte middelen mogen gebruikt worden. Het is dus niet toegestaan om gebruik te maken van andere dan door de dienst verstrekte bodycams, gegevensdragers, pc's, hardware of software.
3. Bij ontdekking van verlies of diefstal van bodycams of gegevensdragers dient dit onmiddellijk gemeld worden aan de leidinggevende.
4. Bodycams zijn voorzien van een uniek nummer en worden uitgereikt worden aan politiemedewerkers waarvan naam en dienstnummer wordt geregistreerd.

⁴⁸ Tegen dat besluit kan bezwaar en beroep worden ingesteld conform de Algemene wet bestuursrecht.

5. Stel je er altijd zelf van op de hoogte welke functionaliteiten de bodycam heeft. Sommige typen maken het bijvoorbeeld mogelijk dat vanuit een andere locatie live meegekeken kan worden of kunnen op afstand aan- en uitgezet worden.
6. Waarschuw collega's zoveel mogelijk als je opnamen maakt of hebt gemaakt waarbij zij herkenbaar in beeld komen.
7. In beginsel beoordeelt drager zelf de eigen bodycam-opnamen op geschiktheid en noodzakelijkheid voor het politiewerk. Een opnameregisseur/gegevensbeheerder toetst deze beoordeling. De drager van de bodycam verwijdert en vernietigt nooit bodycam-opnamen zonder in overleg te zijn getreden met de opnameregisseur/gegevensbeheerder. Het verwijderen en vernietigen binnen de maximale termijn van 28 dagen vereist instemming van de opnameregisseur/gegevensbeheerder. De taak en positie van de 'opnameregisseur/gegevensbeheerder' wordt zo dicht mogelijk bij of in de operatie vormgegeven. De drager mag niet zelfstandig bodycam-opnamen vernietigen (is dus niet tevens 'beheerder' of regisseur van de bodycam-opnamen).

3.2.3. Speciaal voor verwerkers van opnamen

Speciale aandachtspunten voor verwerkers van bodycam-opnamen zijn:

1. Het is niet toegestaan om privé-middelen te gebruiken om bodycam-opnamen op te verwerken (dus geen eigen gegevensdragers, software of pc's).
2. Alle verwerkingen m.b.t. opnamen moeten worden vastgelegd. Logging-gegevens niet zijnde Wpg-gegevens worden verwerkt onder regime van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.⁴⁹
3. Verwerkingen buiten de wettelijke termijnen zijn per definitie onrechtmatig.
4. Voor zover identificeerbaar op opnamen, moeten verbalisant, mede-verbalisant en andere betrokken collega's op de hoogte worden gesteld wanneer opnamen gevorderd worden door derden en wanneer opnamen verstrekt worden aan derden. Dit is niet het geval bij verstrekkingen aan bevoegd gezag of binnen het politiedomein.

De gebruiker van de bodycam mag alleen in overleg met bevoegd gezag bodycam-opnamen op social media delen. Het delen van bodycam-opnamen is uitsluitend toegestaan met uitdrukkelijke (schriftelijke) toestemming van de leidinggevende en van de afdeling Communicatie, waarbij wordt voldaan aan de criteria van het social media beleid⁵⁰.

3.2.4. Voor de politieorganisatie als werkgever

Voor de politieorganisatie in haar rol als werkgever geldt dat zij vanuit goed werkgeverschap:

1. Werknemers informeert over het voornemen om bodycams (een potentieel personeelsvolgsysteem) in te zetten.
2. Medewerkers individueel voorlicht over de inzet en doelen van de inzet van bodycams en de mogelijke consequenties daarvan voor de positie van de medewerkers, bijvoorbeeld door middel van een briefing.
3. Werknemers goed opleidt en instrueert in juist en rechtmatig gebruik van de bodycam en de verwerking van bodycam-opnamen, bijvoorbeeld middels een speciale trainingssessie of een E-learning cursus.
4. Werknemers op de hoogte stelt als bodycam-opnamen waarop zij herkenbaar of anderszins identificeerbaar zijn (als drager en/of collega's) gevorderd worden door derden en verstrekt worden.
5. Er op toe te zien dat openbaarmakingen van bodycam-opnamen d.m.v. radio, televisie of internet, alleen na finale beoordeling door het OM en de politie plaatsvinden, waarbij ook de positie van de politiemedewerkers die herkenbaar of anderszins identificeerbaar zijn, worden meegewogen.

Het is de werkgever niet toegestaan om gegevens over personeel te gebruiken voor andere doelen dan waarvoor ze verzameld zijn. De eenheden zetten bodycams primair in om het de-escalierend vermogen van de politiemedewerker te versterken. Het is noch het oogmerk, noch toegestaan om bodycam-opnamen te gebruiken voor het structureel monitoren van personeel. Een eventueel voornemen met een dergelijk oogmerk wordt opnieuw voorgelegd aan de COR.

⁴⁹ Zie Handreiking Protocolleren.

⁵⁰ http://intranet.politie.local/categorie/ondersteuning/onderwerpen/s/social-media/overzicht/pkn_beleid

3.3. Opslag

De huidige infrastructuur van de politie is nog niet geschikt voor de opslag en verwerking van multimedia data, waaronder die van bodycams. De bodycam-opnamen van de nieuwe integrale dienstverlening worden in een externe leverancier Cloud opgeslagen. Deze wijze van opslaan is afgestemd met de Dienst ICT, die hiermee heeft ingestemd. De bodycam-opnamen zijn versleuteld in de bodycam blijven dat gedurende het transport naar en in de cloudopslag. De bodycam-opnamen worden voorzien van metadata (gebruiker, datum/tijd en GPS) op basis waarvan een opname snel terug te vinden is. De GEB (PIA in AVG termen), van de integrale dienstverlening, is door de CISO en Privacy Officer van de politie vastgesteld.